

מבוי שהוא גבוה פרק ראשון עירובין ג.

עין משפט נר מצוה

א א מ"י פ"ד מהלכות בית
העמין על ס"א סמך
העין קטן:
ב א מ"י פ"ד מהלכות
שבת הלכה טו טושי"ע
א"ח כ"י שם קטן פ"ד:
ג א מ"י שם הל' טז
ו"פ מהלכות סוכה
הלכה יג סמך עין מג
טושי"ע א"ח שם וסמך
מלך טע"ב פ:

תורה אור השלם

1. למען ידעו דרתיכם
כי בנסות הושבת אֶת
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּחֻצֵּי אֶרֶץ
מִצְרָיִם מִצְרָיִם אֲנִי
יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:
ויקרא כג מג

רב ניסים גאון

דחנן ה' מלטריות היו על
גביו. עיקר זו השנה
במסכת מדרות בפרק י'
פתחו של אולם גבוהה
ארבעים אמה ורחבה כ'
אמה, וחמש מלטריות
שלמית היו על גביו,
החתונה עורפת על
הפתח אמה.

רבינו חננאל (המשך)

איכא אמלחא אין לך
היכר גדול מזה. והאי דחני
פתחו של היכל, סימנא
בעלמא הוא, עד עשרים,
כי היכי דלא ליחלף לך.
ואמרינן ובר נחמן בר
יצחק אי' סביר לה להא
דרבה דאמר למען ידעו
דרווחתם כי בסוכות
הושבתו וגו'. עד כי אמה
אדם יודע שר בצל סוכה
וכו'. באנו לפרש טעמא
דהא מתניתא דחני אי' ש
אמלחא אפילו למעלה
מכ' אמה אין צורך למעט.
ומאי אמלחא חמא בריה
בר אבא? אי' קיי. פי' קורה
ועליה כמין קיני העופות
לקנן עליהן, כעין הא
דחביב קיני תעשה את
החביבה במערא אמרי
פיסקא דאדארי. פי' לוח
ארו רחבה ד' טפחים,
אמלחא אילו אמלחא
שמה איה מתרת כלל,
ומלחא דא שמרת לא
מפני רחבה אלא מפני
חשיבותא, וכל העובר
נתון עניו עליה מפני
חשיבותא. וכ"ש קני
לפטרין (שפטרין)
לבריה הכל, כי פליגי
בפיסקא דאדארי. כך סוגיא
דשמונה זו. מקצת קורה
בתוך כי ומקצת למעלה
מכ' סכך מקצת בתוך כי
מקצת למעלה מכ', אמר
רבה בסוכה פסולה, ואמרי
אמאי מותרת במבוי כשר,
דחזין לה לקורה כמאן
דקלישתא, ותהא דשרא
למעלה מכ' כמאן דליה
דמי. אי' קלשת לה נמצאת
קורה זו ניטלת ברוח, אלא
וראין אותה כאלו היא
שפוד של מתכת. שהיא
חזקה וכבדה וראויה לקבל
אריח עליה, בסוכה נמי
נימא דחזין להאי סכך
כמאן דקלישתא, ואעפ"כ
בחקוקה קיימי וצילתה
מרוכה מחמתה היא

ורב נחמן בר יצחק אי' סבירא ליה הא דרבה כו'. לרצה גופיה
הוא מצי למיפוך דלית ליה צפרקין (ד' יב): דקורה משום
היכרה אלא משום דרז נחמן מפרש צדילי דפליגי צדיכר פריך למה
לכו לאפילוגי צמרתי: אי' קלשת הוא לה חממה מרובה מצילתה.
מפרי' ר"י חממה מרובה מצילתה ע"י

צילת הרוח ופסוד עד שמהא חממה
מרובה מצילתה דלי ע"י קלישה
לחודה תהא חממה מרובה היכי
מכשר? לה צלישנא צמרל הא אין
סכך פסול מנטרף צדיי סכך כשר
כדלמרי' צסוכה (ד' ט): גבי העושה
סוכתו מחת האילן וקשיא דלמרי
צפרק קמא דסוכה (ד' ז). היתה
גבוהה מכ' אמה והואין יורדין צנון
כ' אס צילתה מרובה מחממה כשירה
אס לאו פסולה ואמאי כשירה והלא
אי קלשת ליה יפלו ההואין למטה
וללישנא צמרל דהכא אמי שפיר
ולרצה מפרוקיא נמי דמפרש משום
דסוכה דיחיד היא ולא מידכר אמי
שפיר דגבי הוואין צילת ליתמר
דיוורדין הרצה למטה דליכא למימר
מיד צלל לרציעא קשה דמשמע
דמשום סוכה דלוריימא פסולה משום
אי קלשת כו' וי"ל דהסם מיירי שיש
הרצה הוואין שיוכלו להקיים בקל
על ידי סמיכה ועוד נוכל לומר הכא
דלי קלשת ליה הוי חממה מרובה
ע"י קלישה לחוד ומנטרף לסכך
דלמעלה מכ' וללישנא צמרל דלא א'
חשיב כל כך סכך פסול הואיל והוי
קשה דגבי הוואין אמרי' ואס לאו פסול
וללישנא צמרל דהכא ממשנין
פילו חממה מרובה מצילתה מיהו
ללישנא קמא ניחא אי נמי גבי הוואין
יש לפסול יותר הואיל ואוגרדיס
עליונים והסתמונים זה צוה דלי
קלשת יפול הכל: אמר רבה במבוי
פסול. ל"ג רז דרז יליף מפתחו
של היכל דהוי חללו כ':
חלל

דרבה בר אבבה אמר קיני כי אתא רב דימי אמר במערבא פסקי
דארוזא מאן דאמר פסקי דארוזא כ"ש קיני מ"ד קיני אבל פסקי דארוזא לא
ומ"ד פסקי דארוזא א' מ"ט משום דנפיש משכיה והא סוכה דנפיש משכיה
וקאמרי רבנן דלא אלא כיון דקא חשיב אית ליה קלא: מקצת קורה בתוך
עשרים ומקצת קורה למעלה מעשרים מקצת סכך בתוך עשרים ומקצת סכך
למעלה מעשרים אמר רבה במבוי כשר בסוכה פסול מאי שנא במבוי דכשר
דאמרי' קלש סוכה נמי לימא קלש אי קלשת הוואי לה חממה מרובה מצילתה
הכא נמי אי קלשת הוואי לה קורה הניטלת ברוח אלא על כרחך נעשו כשפודין
של מתכת הכא נמי על כרחך נעשית צילתה מרובה מחממה אמר רבא מפרוקי'
סוכה דליחיד היא לא מדכר מבוי דלרבים מדכרי אהרדי רבינא אמר סוכה
דאורייתא אחמירו בה רבנן מבוי דרבנן לא אחמירו ביה רבנן רב אדא בר מתנה
מתני' להא שמעתא דרבה איפכא אמר רבה במבוי פסול בסוכה כשירה מאי
שנא סוכה דכשירה דאמרינן קלש במבוי נמי לימא קלש אי קלשת הוי לה
קורה הניטלת ברוח הכא נמי אי קלשת הוואי לה חממה מרובה מצילתה אלא
על כרחך נעשית צילתה מרובה מחממה הכא נמי ע"כ נעשו כשפודין של
מתכת אמר רבא מפרוקיא סוכה דליחיד היא רמי אנפשיה ומדכר מבוי דלרבי'
היא סמכי אהרדי ולא מדכרי א' דאמרי אינשי קדרא דבי שותפי לא חמימא ולא
קדרא רבינא אמר סוכה דאורייתא לא בעי חיזוק מבוי דרבנן בעי חיזוק
מאי הוי עלה רבה בר רב עולא אמר זה וזה פסול רבא אמר זה וזה כשר
חלל

ותהיה כשירי[ה]. ופריך רבא מפרוקיא סוכה דיחיד כו'. ופריך רבינא סוכה דהיא מדאורייתא
דמדכרנן לא אחמירו ביה. רב אדא בר מתנה מתי איפכא, אמר רבה בסוכה כשירה במבוי פסולה כו'. עד רבינא סוכה
דאורייתא לא בעיא חיזוק, מבוי דרבנן בעיא חיזוק. רבה בר עולא אמר זה וזה לפסול. רבא אמר זה וזה כשר.

לא תיהני ליה אמלחא. לאכשורי גבוה יותר מכ'. לקמן מפרש מאי
אמלחא והיכא מצי דמהניא: של מילה. עץ שגדילין צו מילין והס
עפרים ובלע"ז גלאש: אמה אמר ר' אינעא כו'. השתא קא מסיק
לפירכיה דאשכחן דמהניא אמלחא אליבא דרז ומעיקרא לא שצקה
לאסוקי למלחיה עד דקסתי ליה

לתיצתא: רחצה ד'. אס היתה קורה
רחצה ד' טפחים אע"פ שהיא דקה
ואינה חזקה לקבל אריח כשירה והא
דתנן צמרתי (לקמן ד' יג): צריאה
כדי לקבל אריח כשאינה רחצה ד'
טפחים קאמר: ואס יש לה אמלחא
כו'. תרתי מילי קאמר רז ולקולא:
אמר רז יוסף. הא אמלחא דליחיה
משמיה דרז לא רז אמרה דתיקשי
דרז דרז צלל אלא ממתי' היא: וסיקשי
לרז. דהא חזין הכא דלא גמרי
רבנן מהיכל מדקמני דאמלחא
מהניא: דל אלא מהכא. הרימני
מייכן כאלו שמתקני ולא אמרתי דרז
זה: מפני' מי לא קשיין אדדי.
זה: מאי לעיל [צ]: שהיה מצי שהא
גבוה מצי יותר מפתחו של היכל
אלמא רבנן מהסם גמרי: סנאי היא.
תנא דלעיל דסצירה ליה דרבנן
מהיכל גמרי ואמלחא לא מהניא
והאי תנא דאמלחא קבר לאו מהיכל
גמרי: לדידי נמי סנאי היא. ואנא
כתנא דלעיל אמרי: גלא רז. אי
לא הוה מפרש רז למתינת קמייתא
ויליף מינה דרבנן מהיכל גמרי:
ממתינת אדדי לא קשיין. דצין
להיחא ממתי' וצין להא ממתי'
דאמלחא: קורה לרבנן טעמא
מאי. צעו תוך כ' אמה: משום היכר.
ליתחו אינשי ולידעו דתקנתא עבדו
ולא ימי לאחלופי צרה"ר ומשום הכי
מהניא אמלחא דצין דמיתסכלי צה
אינשי אפי' למעלה מכ' אמה איכא
היכרה: והא דקסני. צמרתי'
קמייתא יותר מפתחו של היכל לאו
דגמרי מהסם אלא סימנא צעלמא
נקט שלא מחליף גירסא דעשרים
ותאמר למעלה מל' או מארבעים יחא
פתח היכל סימן צידך: אי סצירה
ליה הא דרצה. דלעמיה דרבנן
צסוכה נמי משום היכר: למה נהו.
לרבנן ולר' יהודה לפלוגי צמרתי: מצי
דלעילוף עידי. כלומר המהלך אינו
מציט למעלה: קיני. כון קיני עופות
היו צולטין מחמת' האולם למעלה (מל')
מן הפתח: פסקי דארוזא. כלונסות
של ארז ארוכין מתוצין צבותל וצירי
דנפיש משכיה ארוך דידעו חזו לכו
אינשי ואיכא היכרה: מאן דאמר
פסקי. איכא היכרה למצוי: כל שכן
קיני. דליידי דחשיצי ומילתא דמתימא
היא מסתכלי צוה אינשי וחזו לקורה:
מקלס. עוצי הקורה צתוך כ'
ומקלסת למעלה חו עוצי סככה של
סוכה: קלש. רואין קלשלו ניטל
אותו העוצי היואל למעלה ותהא
קורה דקה: הניטלת צרות. שהרי
שיערוה חכמים צריאה כדי לקבל
אריח ואי לאו הכי שדי ליה זיקא
הלכך לא חשיב: לא מידכר. וחמנין
דמשחקיל מקלסת עוצי הסכך הנכנס לתוך כ'
למעלה מעשרים אמה מתקני לה: אלא. אמאי מכשרת צסוכה משום דע"כ השתא צילתה מרובה מחממה דהא רואין הוא דקאמרי' ולא
שקילנא מיהה מידי: פלא נמי. חשבו אותה כשפודין כצדיין דלי נמי קלישי לא שדי לכו זיקא דהא לא מידי שקלת מינה אלא רואין הוא דקאמרי: חלל

ותהיה כשירי[ה]. ופריך רבא מפרוקיא סוכה דיחיד כו'. ופריך רבינא סוכה דהיא מדאורייתא
דמדכרנן לא אחמירו ביה. רב אדא בר מתנה מתי איפכא, אמר רבה בסוכה כשירה במבוי פסולה כו'. עד רבינא סוכה
דאורייתא לא בעיא חיזוק, מבוי דרבנן בעיא חיזוק. רבה בר עולא אמר זה וזה לפסול. רבא אמר זה וזה כשר.

(א) מדות פ"ג מ"ז,
(ב) גירסא המשנה מילת וכן
צנון ערך מל י"ג (א) גבי
יעב"ד רב תמא, (ד) נקטמן
ה. ח. י"ג (א) (ב) סוכה כ',
(ו) צ"ב ד' (א) (ב) צ"ב:
מחמת, (ח) צ"ב: לא.

הנהגות הב"ח

(א) גבי מאי לאו משום
היכרה: (ב) שם צמרתי
למה לזה צריכה: (ג) שם
דלחא מ"ט אי משום:
(ד) רש"י ד"ה קיני כמין
קיני עופות:

גליון הש"ס

גמ' סוכה דליחיד רמי
אנפשיה. עין לקמן יח
ע"פ וצמ"י ד"ה צור
הרבים:

מוסף רש"י

קורה טעמא
משום היכרה. קורה
שמקטו חכמים למצוי
משום היכר צעלמא הוא,
דלא ימי למשחי שות
הרבים (דקסנו ה). למען
ידעו דרווחתם. עשה
סוכה ששימיה ניכרה לך,
דלמצי ידעו כי בנסות
הושבת, נזכיר לשם, הכי
דרמי ליה, ואע"פ דלאן יואל
מדי פסוקו דהיקף עני
כבוד, מייח דלעיל ליה
לרצה (סוכה ב). דלא
שלטא ביה עינא. אמי
רואה את הסכך, וסוכה
היו סכך כשמה (ספ).
קדרא דבי שותפי לא
חמימא ולא קדרא.
שה סומך על זה (ב"ב
(כד).

רבינו חננאל

צורת הפתח דהיא קנה
מיכן וקנה מיכן וקנה על
גביו. ופרקינן שמורה זו
דרבנן לפי לה מפתחו של
היכל מן קיני לה רבנן רב.
הא ליה רב לרב יהודי
אתניהא לחיאי ברי ואע"פ
שיש שם צורת הפתח
צריך למעט צורות פתח
לא מהני.

תוב קשיין ליבעו
אמלחא כי היכל, כדנתן
בפס' מדות חמש
אמלחאות (חן) של מילה
היו על גבן כו'. פי'
אמלחא קורה לאחורי
הקיר. כון וטור כרוחות
ארוס. ובלישנא דרבנן
למיטר בנינא. מילה שם
האילן, ופירושיו נקראין
מילין. כדגרסין אין מי
מילין ע"ג מילין. והושנה
של מילת טועה הוא.
ודחנן הא דתי (המלי)
[חמש] אמלחאות של
מילה היו על גבן, באולם
היו וכל אחת ויתרה לא
חבירתה. ואמרינן וצילמא
בתנית היכל כתבנית אולם
הוא, אלמא אמר רב
הקורה אם רחבה ארבעה
אע"פ שאינה בריאה. ואם
יש שם לו אמלחא אין
צריך למעט. לא תהני
אמלחא דהא גבוה היכל
לא היה יותר מצי' ואע"פ
דהוה ליה אמלחא.
ואמרינן ופרקי רב יוסף
אמלחא לא לא אמר,

ממתינת היא ותבא ביה דרבה בר אבבה קתני לה. ואי אמרת ביה כן ובין כך קשיא לרב. אמר לך רב תנא כותיה, דתנאי
מבוי שגובה מכ' אמה יותר מפתחו של היכל מעט, אלא מאי אית לך למימר תנאי הוא ופליגי אהרדי. לדידי נמי תנאי היא
ופליגי אהרדי, ואנא דאמרי כי האי תנא. ודחינן ואמרינן, בלא רב מתניתא לא פליגי אהרדי, קורה לרבנן משום היכר היא, ואי